

Interview

TAIYE SELASI DROOMDEBUUT VAN EEN WERELDBURGER

Geslaagde 'Afropolitans' bevolken de glorieus ontvangen debuutroman van de Britse Taiye Selasi. Maar een 'goednieuwsshow' wil ze niet zijn.

Door Hans Bouman Foto Linelle Deunk

'Ik voel me op een buitengewoon vrolijke manier moe. Zoals een kind dat moe is aan het eind van zijn verjaardagsfeest.' Taiye Selasi grinnikt, aan het begin van een lange dag van interviews in Amsterdam, ergens halverwege haar Europese pr-tournee en met een maandlange Amerikaanse publiciteitscampagne net achter de kiezen.

Vorige maand verscheen haar debuutroman *Ghana Must Go*, in het Nederlands vertaald als *Ghana ga weg*. De internationale ontvangst was glorieus. Selasi werd aangekondigd als 'The Next Big Thing', overall verschenen juichrecensies en Salman Rushdie prees haar de hemel in. In interviews werden naast haar literaire kwaliteiten vooral ook haar modieuze kleding en diva-achtige uitstraling bezongen. En nog onlangs nam het vooraanstaande Britse literaire tijdschrift *Granta* haar op in zijn tienjaarlijkse lijst van Best of Young British Novelists.

Dat 'British' mogen we met een korrel zout nemen. Als Selasi aan het eind van het gesprek haar paspoort laat zien, blijkt daar inderdaad 'British citizen' in te staan, maar uit wat ze voor die tijd heeft verteld, komt het beeld naar voren van een onvervalste wereldburger.

Taiye Selasi werd op 2 november 1979 in Londen geboren als de oudste van een tweeling. Haar vader is afkomstig uit Ghana en volgde een opleiding tot chirurg in Glasgow. Haar moeder komt uit Nigeria en studeerde pediatrie aan Harvard.

'Ze ontmoetten elkaar op een congres in Japan en vestigden zich in Londen. Maar al kort na mijn geboorte verliet mijn vader het gezin en vestigde zich in Saoedi-Arabië, waar hij nog altijd woont. Toen ik 8 was, trouwde mijn moeder met een Amerikaan en verhuisden we naar Massachusetts. Mijn zusje ging, geheel volgens de familietraditie, geneeskunde studeren. Ik studeerde amerikanistiek aan Yale en internationale betrekkingen in Oxford.'

In Oxford leerde Selasi Nobelprijswinners Toni Morrison kennen. Morrison stimuleerde haar door een deadline van één jaar te stellen, waarbinnen ze een verhaal moest schrijven. Dat werd 'The Sex Lives of African Girls'. Het leverde Selasi een lucratief boekcontract op, en vervolgens een half jaar durend writer's block. 'De verwachtingen, ook van mijzelf, waren verlamdend hoog. Totdat ik, onder de douche in een Zweeds yogacentrum, zomaar ineens het idee voor *Ghana ga weg* ontving.'

Wie de roman leest, herkent elementen uit Selasi's levensverhaal. *Ghana ga weg* vertelt over het gezin Sai, waarvan de ouders op jeugdige leeftijd van West-Afrika naar de Verenigde Staten emigreren. Vader Kweku werkt zich in Boston op tot een getalenteerd chirurg, maar wordt om racistische redenen ontslagen. Hij kan deze schande niet verdragen en laat zijn gezin in de steek. Moeder Fola zwoegt en slooft om de vier hyperintelligente kinderen een zo goed mogelijke opvoeding te geven, van de beste scholen tot de beste muzieklés.

En inderdaad: alle vier gaan studeren aan topuniversiteiten. Oudste zoon Olu wordt net als zijn vader medicus, zijn broer Kehinde schopt het tot internationaal befaamd schilder. Bij de twee meisjes liggen de zaken gecompliceerder. Kehindes tweelingzus, het 'duistere genie' Taiwo, heeft een geheime relatie gehad met een getrouwde man - de decaan van de rechtenfaculteit - en is het schandaal dat dat veroorzaakte aan het verwerken. Haar zusje Sadie worstelt met een eestooris.

De roman begint als vader Kweku, terug in Ghana, overlijdt aan een hartaanval. Terwijl hij sterft, ziet de lezer het leven van de

Taiye Selasi: 'Succesrijke Afrikanen zijn geen nieuw verschijnsel. Dat ons succes wordt ópgemerkt, is nieuw.'

Het is tijd voor de briljante Afrikaan

man aan zich voorbijtrekken. Wanneer het nieuws de andere Sais bereikt, maken zij zich op om gezamenlijk naar Ghana te reizen voor de uitvaart. In de gebeurtenissen die volgen, ontspint zich een drama dat je een Afrikaans-Amerikaanse variant op Jonathan Franzens roman *The Corrections* zou kunnen noemen.

Selasi ontkent niet dat er overeenkomsten zijn tussen de familie Sai en het gezin waarin ze zelf opgroeide. 'Toch is mijn roman niet autobiografisch. De drama's en conflicten die het gezin Sai hebben ge-

maakt tot wie ze zijn, zijn niet de mijne.'

De oorsprong van haar boek ligt in haar fascinatie voor het gezin en hoe het functioneert, aldus Selasi. '*Ghana ga weg* heeft zeven hoofdpersonen, waarbij het gezin de zevende is. Al sinds mijn eerste verhaaltjes op de middelbare school gaat alles wat ik schrijf over het gezin. En het wonderlijke is: ik heb geen idee waarom. Waarom hield Matisse van landschappen? Als ik mijn eigen psychiater speel, zou ik kunnen zeggen: het fascineert me omdat het gezin waaruit ik stam zo inge-

wikkeld en onconventioneel is.'

In sommige opzichten komt Selasi, langzaam afstand nemend van de emotionele draaikolk die het schrijven en de juichende kritieken veroorzaakten, nu pas toe aan het doorgronden van haar roman. Al pratend ontdekt ze zaken waarvan ze zich niet bewust was. Zaken die het boek, of ze dat nu leuk vindt of niet, persoonlijker maken dan aanvankelijk gedacht.

Zo wordt bijna halverwege *Ghana ga weg* een gesprek beschreven tussen Olu en de vader van zijn Aziatische vriendin, dr.

De titel van Taiye Selasi's boek, *Ghana Must Go*, gaat terug tot de politieke spanningen in Ghana en Nigeria. Rond 1983, toen Ghanese vluchtelingen in Nigeria onder druk werden gezet het land te verlaten, ontstond het begrip 'Ghana Must Go'. Het verwees naar de geruite tassen van sterk plastic waarin de Ghanese hun hebben en houwen vervoerden. De tas kreeg zo'n status dat Louis Vuitton in 2007 een eigen Ghana Must Go-variant presenteerde.

Wei. Deze snijdt een aantal pijnlijke onderwerpen aan betreffende de Afrikaanse cultuur. Olu is, net als veel Afrikaanse mannen die naar het Westen zijn gekomen om te studeren, uitgesproken intelligent, aldus dr. Wei. Waarom is Afrika dan nog steeds zo'n achterlijk continent, met hebzuchtige leiders, ziektes, burgeroorlogen?

Dr. Wei meent dat het komt doordat Afrikaanse vaders 'geen respect hebben voor het gezin'. Ze laten hun vrouwen en kinderen in de steek, nemen geen verantwoordelijkheid. Levert Selasi hiermee, via het personage, commentaar op haar eigen vader?

'Zo heb ik daar nog niet over nagedacht, maar laten we die redenering eens volgen', zegt Selasi, zorgvuldig haar worden zoekend. 'Dr. Wei doelt in mijn boek vooral op Kweko. Kweko houdt van zijn gezin, maar wordt geestelijk vermorzeld door zijn onterechte ontslag en slaat vervolgens op de vlucht. Dat weet dr. Wei niet.'

'Maar ik moet toegeven: in zijn algemeenheid heeft hij gelijk. Als ik zie hoe Nigeriaanse en Ghanese vaders in mijn omgeving hun gezinnen verwaarlozen, raakt mij dat diep. Mijn vader had meer dan één vrouw en toen ik daar achter kwam, brak mijn hart. Het was zó stereotiep! En dat terwijl ik ervan overtuigd was dat het gezin waaruit ik afkomstig ben zich aan al die Afrikaanse stereotypen onttrekt.'

Dat de relatie tussen dochter en vader er meer een is van respect dan van warmte en intimiteit, moge blijken uit Selasi's dankbetuiging achter in het boek, waarin wordt gesproken van 'mijn briljante vader', terwijl de stiefvader die haar opvoedde 'mijn liefste papa' wordt genoemd.

In 2005 schreef Selasi voor een internetmagazine het essay 'Bye Bye Barbar'. Hierin beschrijft ze een Londense bar waarin een groep 'Afropolitans' rondhangt: slimme, kosmopolitisch ingestelde jongeren met wortels in Afrika, meestal via hun ouders. Zelf is er uiteraard een van. Een ironiserende maar typerende zin uit het essay: 'Je kunt ons herkennen aan een wonderlijke mix van Londense mode, New Yorks taalgebruik, Afrikaanse morele opvattingen en academische successen.'

Het aanstekelijke van het artikel ligt erin dat het een groep succesvolle, coole Afrikanen schetst. Net als Selasi zelf lijken ze de belichaming van een nieuw zelfbewustzijn. Het zijn mensen die een nieuw Afrikaans verhaal vertellen dat nu eens niet over honger, armoede en oorlog gaat. In die zin is het essay een voorafschaduw van het tragische, maar tegelijk frisse en vitale *Ghana ga weg*.

Behalve met de kwaliteiten van haar roman, zou haar juichende ontvangst ook te maken kunnen hebben met een soort westerse opluchting, beseft Selasi. Ze neemt voorzichtig afstand van de haar toegedichte status van 'goednieuwsshow'.

'Succesrijke Afrikanen zijn geen nieuw verschijnsel, kijk maar naar de generatie van mijn ouders. Dat ons succes wordt ópgemerkt, is nieuw. Ik zou willen dat er niet zo veel weerstand was tegen het Afrikaanse mensenrecht op complexiteit. Veel westerlingen willen lezen over Afrikaanse armoede en ellende óf over slimme, goedgeklede, coole Afrikanen.'

'Het is prachtig dat ik word gezien als bringer van goed nieuws, maar natuurlijk vertegenwoordig ik maar één aspect van een breed spectrum aan ervaringen. En voor je het weet, is het beeld van de succesrijke, goedgeklede Afrikaan een gigantisch cliché.'

Taiye Selasi: Ghana ga weg
Uit het Engels vertaald door Auke Leistra.
Atlas Contact; 384 pagina's; € 19,90.